

DISCRIMINAREA ÎN DOMENIUL SERVICIILOR DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ ȘI ALTOR SERVICII DE SĂNĂTATE, ÎN VIZORUL CONSILIULUI PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

DISCRIMINATION IN THE FIELD OF HEALTH CARE AND OTHER HEALTH SERVICES, ON THE RADAR OF THE COUNCIL FOR PREVENTING AND ELIMINATING DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Aliona CHISARI-RURAK, ORCID: 0000-0003-0764-6843

Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 342.724:316.647.82:616-082

e-mail: chisarialiona@yahoo.com

Prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, constituie pentru Republica Moldova o prioritate.

Astfel, realizarea cercetărilor, care abordează discriminarea din diverse perspective, este bine-venită. Prezentul rezumat are drept **scop** stabilirea rolului Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității în prevenirea și înlăturarea consecințelor fenomenului discriminării în domeniul serviciilor de asistență medicală și altor servicii de sănătate. Pentru atingerea acestui scop, au fost trasate câteva **obiective**: identificarea criteriilor de discriminare; analiza practicii Consiliului în domeniul serviciilor de asistență medicală și altor servicii de sănătate; stabilirea categoriilor de subiecți care pretind a fi discriminați în domeniul vizat; elucidarea prevederilor legale, care se constată a fi încălcate, condiționând discriminarea. Urmărind realizarea obiectivelor enunțate, în procesul de elaborare a rezumatului, au fost utilizate mai multe metode de cercetare, cele mai relevante fiind: metoda logică, metoda comparativă, metoda sistemică.

În ultima perioadă, tot mai mult este abordată **discriminarea** ca orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți ale persoanei sau ale unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criterii reale sau pe criterii presupuse. Legislația Republicii Moldova evidențiază în calitate de criterii de discriminare: rasa, culoarea, naționalitatea, originea etnică, limba, religia sau convingerile, sexul, vârsta, dizabilitatea, opinia, apartenența politică, neexcluzând și orice alt criteriu similar [1, art. 1]. Astfel, în calitate de criteriu protejat, identificăm și starea sănătății.

În vederea prevenirii aspectelor discriminatorii, dar și înlăturării consecințelor acestui fenomen în anul 2013, în Republica Moldova, a fost creat Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (în continuare: Consiliu) [2].

Printre multiplele competențe ale Consiliului se evidențiază examinarea plângerilor persoanelor care se consideră a fi victime ale discriminării.

Abordând domeniul serviciilor de asistență medicală și altor servicii de sănătate, constatăm că practica Consiliului nu este una foarte bogată [3]. Cele mai relevante cazuri vizează discriminarea persoanelor în acces la serviciile de asistență medicală. Analizând conținutul deciziilor Consiliului, evidențiem în calitate de subiecți care pretind că sunt discriminați: persoane testate HIV-pozitiv, persoane cu dizabilitate, persoane în etate, persoane cu pretinse boli psihice, copii, persoane deținute etc.

Evidențiem că, în cazurile supuse analizei, se constată încălcarea flagrantă a mai multor prevederi legale, în special fiind încălcat art. 8 lit. B) din Lega privind asigurarea egalității [1], care prevede interzicerea oricărei forme de discriminare privind accesul persoanelor la serviciile de asistență medicală și alte servicii de sănătate. În contextul Legii privind drepturile și responsabilitățile pacientului [4], Consiliul invocă încălcarea dreptului la atitudine respectuoasă și umană din partea prestatorului de servicii de sănătate, indiferent de vârstă, sex, apartenență etnică, statut socioeconomic, convingeri politice și religioase; la examinare, tratament și întreținere în condiții adecvate normelor sanitaro-igienice; la asigurarea accesului echitabil la serviciile de sănătate de cea mai înaltă calitate.

În anumite situații, Consiliul a constatat prezența discriminării pe criteriul de statut de asigurat, dizabilitate și vârstă în acces la asistență și servicii medicale. În cazul respectiv, a fost instituită prezumția discriminării indirecte, fiind identificate o regulă, un criteriu sau o practică aparent neutre, care dezavantajează anumite persoane/grup de persoane, pe baza unui criteriu protejat. Consiliul a reținut că modalitatea de organizare a accesului populației la servicii medicale specializate de ambulator și cele de înaltă performanță este în dezavantajul persoanelor asigurate. Dezavantajul se materializează prin faptul că persoanele asigurate, pentru a beneficia de aceste servicii, trebuie să aștepte o perioadă mai îndelungată până li se va presta serviciul medical solicitat prin comparație cu cei care sunt dispuși să achite taxa pentru serviciile de care au nevoie. În special, Consiliul a reținut că această situație, aparent neutră, afectează în mod disproporțional persoanele cu dizabilități și persoanele în vârstă, care din cauza problemelor de inaccesibilitate și a pensiilor mici, nu își pot permite să beneficieze de astfel de investigații în alte localități, inclusiv să achite pentru respectivele servicii [5].

Un interes aparte prezintă decizia emisă în urma autosesizării Consiliului, obiect fiind asigurarea obligatorie gratuită de asistență medicală din partea statului a persoanelor neangajate care îngrijesc un copil [6]. Având în vedere că politica națională de asigurare obligatorie de asistență medicală instituie măsuri de sprijin pentru anumite grupuri vulnerabile, pentru a le asigura accesul la asistență medicală în sistemul public, Consiliul susține că situația persoanelor care îngrijesc la domiciliu o persoană cu dizabilitate severă, de facto, este una comparabilă cu cea a persoanelor care îngrijesc de un copil, or și acesta necesită îngrijire și supraveghere permanentă din partea altei persoane. Deși situațiile sunt similare, statul nu le oferă o protecție similară.

Consiliul a recomandat Guvernului, în această situație, să revadă prevederile legale, încadrând și persoanele neangajate, care îngrijesc un copil până la 2 ani, în categoria celor pentru care acesta apare în calitate de asigurat.

Analizând prevederile Legii cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, observăm că Guvernul nu a ținut cont de aceste recomandări [7].

În concluzie, evidențiem că importanța deciziilor Consiliului rezultă din caracterul de recomandare al acestora. Totodată, Consiliul intervine pe lângă organele corespunzătoare cu demersuri de intentare a proceselor disciplinare în privința persoanelor cu funcții de răspundere care au comis în activitatea lor fapte discriminatorii; constată contravențiile cu elemente discriminatorii în conformitate cu prevederile Codului contravențional; sesizează organele de urmărire penală în cazul săvârșirii unor fapte discriminatorii ce întrunesc elemente ale infracțiunii.

Referințe:

1. Legea Republicii Moldova cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012. În: *Monitorul Oficial*, nr. 103 din 29.05.2012.
2. Legea Republicii Moldova cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012. În: *Monitorul Oficial*, nr. 48 din 05.03.2013.
3. <http://egalitate.md/decisions-opinions/> - Decizii ale Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității în domeniul serviciilor de asistență medicală și altor servicii de sănătate.
4. Legea Republicii Moldova cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului nr. 263 din 27.10.2005. În: *Monitorul Oficial*, nr. 176-181 din 30.12.2005.
5. http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Decizie_constatare_204_2019.pdf Decizia Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității din 13.01.2020, cauza nr. 204/19.
6. http://egalitate.md/wpcontent/uploads/2016/04/Draft_Decizie_65_2017_constatare_votat_sem.doc.pdf Decizia Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității din 28.08.2017, cauza nr. 65/17.
7. Legea Republicii Moldova cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr. 1585 din 27.02.1998. În: *Monitorul Oficial*, nr. 38-39 din 30.04.1998.

Această comunicare științifică a fost elaborată în cadrul Proiectului de Stat: „Protecția consolidată a drepturilor pacientului în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală”. Cifrul: 20.80009.0807.30, realizat în cadrul Centrului Interuniversitar de Drept Medical, Universitatea de Stat din Moldova.